

Delavsko-kmetijski list.

Izhaja vsak četrtek. — Naročnina: mesečno 6 Din, četrletno 15 Din.
Uredništvo in Upravništvo: V Ljubljani, Aleksandrova cesta št. 9/II.

Zahtevamo odpravo
„Zakona“ o zaščiti države! — ki je temelj
reakcije v Jugoslaviji.

Leto I.

LJUBLJANA, 16. oktobra 1924.

Stev. 9.

Dr. Sima Markovič na svobodi.

11. t. m. je prišel sodrug dr. Sima Markovič iz dveletnega zapora. Zagrebški in beograjski proletariat ga je pristrčno pozdravil.

Pozdravlja ga tudi slovenski proletariat, ki se nadeja, da se bo pojavil tudi v njegovi sredini.

Rudar Odlazek obsojen na pol leta ječe.

Rudarski shod v Trbovljah tretjič prepovedan.

Ta teden so doživeli rudarji dve novi dejstvi, da vladajo pod klerikalnim režimom istotake nezaslišane izjemne razmere kot zadnje dni Pribevičevega vladanja.

Rudar Odlazek iz Zagorja je bil obsojen na pol leta ječe, ker je prodajal brošuro „Lenin“, ki je izšla kot prvi zvezek knjižnice „Glasa Svobode“. Brošura je bila zaplenjena šele tedaj, ko je bila že vsa razprodana. Prodajala se je širom Slovenije, prodajale so jo vse ljubljanske bukvarne — med njimi tudi klerikalna, a sodišče obsodi Odlazka. Taka obsodba je mogoča le pod izjemnim klerikalnim režimom. Advokat je vložil priziv na stol sedmorice.

Za nedeljo 12. t. m. so sklicali rudarji v tretjič pod klerikalno vladno svoj shod v Trbovljah. In tudi ta shod je bil prepovedan po laškem glavarju Pinkaverju. Ker so se klerikalni voditelji doslej izgovarjali, da Pinkaver na svoje roke prepoveduje shode, smo se to pot hoteli jasno prepričati, da je to klerikalna laž. In res! Tudi g. veliki župan Šporn je prepovedal shod. Vodstvo SLS sedaj ne more več tajiti, da je ona tista, ki hoče popolnoma zamašiti usta delavstvu, v prvi vrsti rudarjem.

Rudarji so si sedaj na čistem! In rudarjev klerikalni teror ne plaši! Rudarji so samo za eno izkušnjo več bogati — da niso klerikalci nič boljši kot vsaka druga meščanska stranka in da klerikalci ravno tako „ljubijo“ rudarje kot orjunaši.

In rudarji tudi ne potrebujejo milosti meščanskih strank. Samo doslej so nekateri knapi le še verovali, da so klerikalci vendar nekaj „boljši“. Sedaj so spoznali tudi ti, da je bila njihova vera v klerikalno pravičnost zmotna.

Rudarji stoje enotno proti meščanski diktaturi. In ob enotnosti številnih rudarskih vrst se bo razbil tudi klerikalni teror.

Knapi, kljub vsemu — pokonci glave! To vam narekujejo vaši celjski in ljubljanski jetniki! To vam kliče iz groba umorjeni sodrug FAKIN! To vam kličejo vse žrtve, ki so padle za vas, za pravično stvar celokupnega proletariata! „Slovenec“ in „Pravica“ morata izginiti iz rudarskih revirjev tako, kot je izginila „Orfuna“. Kdor je naročen na „Slovenca“ ali „Pravico“, podpira bičiče rudarjev in drugih delavcev! Klerikalci so podali roke orjunašem, vsi rudarji brez izjeme bodo stopili na prste tem „bratom“.

Politični položaj v Jugoslaviji.

Nam je težko pisati o političnem položaju v Jugoslaviji. Delavski tisk v Sloveniji stoji danes pod cenzuro klerikalne strahovlade. „Do tu in ne naprej!“ Kakor bi hoteli samo nekoliko jasneje povedati resnico, stojimo — ne pred cenzuro — temveč pred prepovedjo našega lista. Zato moramo govoriti in pisati v mejah, ki jih določuje veliki demokrat in pravicoljub, gospod dr. Korošec, in ne kakor stvari v resnici stojijo in kakor misli delavska glava. Toda, če napišemo tudi samo to, kar piše danes „Slovenec“ o političnem položaju v naši državi, bo delavstvu Slovenije jasno, kje se nahajamo.

„Slovenec“ z dne 8. t. m. je priobčil članek pod naslovom „Generali“. Ta članek nam označuje današnjo politično situacijo v Jugoslaviji. Mi nismo hoteli verjeti svojim očem, da ga je napisal „Slovenec“. In če je ravno „Slovenec“ kričnil „Generali“, morajo biti stvari res že zelo daleč — odnosno zelo blizu!

„Slovenec“ piše med drugim takole: „Glavna briga (po slovensko: skrb. Op. pis.) gospodov generalov je torej osredotočena na vzdrževanje kolikor mogoče velikih in kolikor mogoče dobro opremljenih in izvežbanih armad. Nikjer pa se generali ne brigajo (t. j. ne mešajo v... Op. pis.) za državljansko vzgojo in nikjer ne nastopajo s svojim vplivom v korist teh ali onih političnih strank. (Podčrtal „Slovenec“). Oni se pač brigajo za vzgojo „vojaškega duha“ v vojašnicah, vse drugo pa puste v miru, ker vlada v vseh evropskih državah princip, da so vse stranke v enaki meri državotvorne in da bo tudi današnja opozicija ravnotako blagodarno dovoljevala vojaške kredite, kadar pride na vladno, kakor sedanje vladne stranke.

Pri nas pa je v tem oziru precej drugače. Bivši režim žalostnega spomina je vedno brez vsake legitimacije in popolnoma samovoljno proglašal le sebe za državotvorne, vse ostale stranke in skupine pa v popolnem nasprotju z naziranjem o vrednosti opozicije v ostalih evropskih državah za protidržavne. Dogodki zadnjih dni dokazujejo, da se je ta nesrečna teorija zajedla tudi v naše višje vojaške kroge, seveda na veliko škodo teh krogov samih in na še večjo škodo za državo.

Zgodovina vseh držav, zlasti pa balkanskih, dokazuje na vsaki strani silno škodljivost vmešavanja vojaških krogov v dnevno politiko in državno upravo. Tudi Belgrad ima v tem oziru že zelo žalostne izkušnje (leta 1903!), vse pa kaže, da jih ima še vedno premalo...“

Tako „Slovenec“ do pičice.

V svoji silni osuplosti in zadregi pa „Slovenec“ falsificira zgodovino vseh monarhij, in balkanskih še posebej, in zato mu hočemo to tukaj popraviti.

Predvsem je zgodovinsko neresnično, da se „generali nikjer ne mešajo v državljansko vzgojo in da ne nastopajo s svojim vplivom v prid teh ali onih političnih strank.“ „Slovenec“ notranji politik naj se le spomni na vlogo Hindenburga in Ludendorfa v politiki nemških junkerjev in veleindustrijalcev za časa svetovne vojne, pa tudi še danes. On naj se spomni vpliva avstrijskih oficirskih krogov, zlasti Hötendorfa na politiko avstrijske krščansko-socialne stranke in

na stranke avstrijskih veleposestnikov vseh narodnosti ter na SLS. „Slovenec“ naj se spomni na vpliv ruskih generalov na rusko-caristično politiko. Potem pa naj pogleda še nekoliko na Balkan. Na Grškem vlada oficirska klika z nekakimi republikanci, ki so stranka od včeraj. Na Bolgarskem vlada oficirska klika z nekim slučajnim profesorjem Cankovim, ki se je šele včeraj pojavil v političnem življenju. O Srbiji pred svetovno vojno govori „Slovenec“ sam. In v Španiji vlada diktatura generala de Rivera. In na Japonskem imamo nasilno oficirsko kliko. In potem pridejo na vrsto še vse buržuazne republike od Francije pa do Kitaja, kjer se ravno sedaj koljejo vojaški generali med seboj, za ohranitev zastarelih izkoriščevalnih sistemov proti delavcu in kmetom in za ameriške, angleške in francoske srebrnike. Tako je, dragi „Slovenec“.

Postavi pa se lahko to pravilo: Vpliv generalov na politiko je tem večji, čim primitivnejše so gospodarske razmere in čim manjša je naobrazba in s tem odpor delavca in kmeta proti vladajoči junkerski in kapitalistični kasti. Zakaj? Zato, ker si tu „špice“ buržuazije in junkerstva šele nabirajo svoja bogastva in v tem štadiju je njihova požrešnost in krvoločnost največja.

Pred vojno je bil general v Srbiji revček, danes je bogataš.

Pri nas imamo tri glavne faktorje: monarhija, militarizem in kot orodje v rokah teh — parlament. Poleg tega pa imamo pri nas še posebne razmere: oboroženo nadmočje (hegemonijo) srbske buržuazije, ki drži vse v rokah in ki hoče sama izkoriščevati vsa bogastva in delo vseh delavcev in kmetov v državi. V to svrhu je pometala vse drugonarodne oficirje iz vojske, razorožila vse drugo prebivalstvo in oborožila sebe. Na drugi strani pa energičen odpor hrvaške buržuazije, ki hoče delati ravno isto, kakor dela sedaj srbska, pa četudi samo v enem, t. j. hrvatskem delu Jugoslavije. Na sredi je slovenska in druga gospoda, ki predvideva neizogibni krah in poskuša doseči sporazum.

Kaj se pravi sporazum v kapitalističnem smislu?

Razdelitev plena.
Kdaj pride v kapitalizmu do delitve plena?

Kadar sta obe strani približno enako močni in je izid boja negotov.

Pri nas pa so oboroženi do zob na eni strani in na drugi junaki golih rok in velikih besed.

Sporazum?

Figo!
Vse stranke so državotvorne?

Kajpada! Ali le vsaka za sebe, to se pravi: za svojo mavho.

Izjemno stanje in nasilne metode, ki jih uporabljajo današnje vladne stranke po vzgledu P P režima, — vse to dokazuje, da so vse te „državotvorne“, „demokratske“ in „ljudske“ meščanske stranke v veliki krizi, to se pravi, da počiva njihovo gospodstvo na zelo trhljavih kolih, ki utegnejo prej ali slej odpovedati.

Položaj je resen. Zato noče dati jugoslovanska buržuazija in vse njene stranke brez izjeme nobene svobode delavskemu razredu. Buržuazija tako slovenska kot srbska ve, da more uganjati svoje orgije le, če ni organiziran delavski razred.

Proletariat v Jugoslaviji ni nikdar

tako veroval v demokratičnost buržuazije kot proletariat n. pr. Francije in Anglije, kajti ujedinjena jugoslovanska buržuazija mu je takoj ob postanku te države dala čutiti pravo lice meščanske demokracije — puškine krogie. Pred štirimi leti že je zakrvavela Zaloška cesta...

Tromesečna praksa nove, enajste jugoslovanske „demokratske“ vlade in praksa oficirske Bele roke samo ubijuje prepričanje proletariata, da buržuazija ni nikdar milostna napram svojemu grobarju — proletariatu. Neoporečna dejstva govore, da ne dela SLS nobene izjeme.

Proletariat mora biti v tem položaju samozavestnejši kot kdaj prej in v znamenju samozvesti, vztrajnosti in požrtvovalnosti bo zmagal.

Macdonald — premagana iluzija socialpatriotizma.

Januarja lanskega leta je prišla v Angliji na vladno reformistična delavska stranka z Macdonaldom na čelu. Januarske volitve na Angleškem so dale konservativcem 246 mandatov, liberalcem 156 in delavski stranki 187. Pred volitvami so se pripravljali za vladno liberalci. Ko so se pa volitve končale s porazom liberalcev, so ti sklenili, da podprejo delavsko stranko. Kajti smatrali so, da je zanje delavska stranka mnogo manj nevarna kot pa konservativci, ki so pridobili največ liberalnih glasov. In tako so se pogodili z Macdonaldom, da ostanejo toliko časa prijatelji z njegovo vladno, dokler ne bo ona škodovala interesom liberalne buržuazije.

Svetovno socialpatriotsko časopisje je proslavljalo Macdonaldov prihod na vladno predvsem zato, ker je mislilo, da bo to oslabilo postojanje levičarskega proletariata. In buržuazija je zapela skupaj s socialpatrioti v en rog, kot je to že navada. Buržuazija in tudi naš najbolj nazadnjaški list „Slov. Narod“ je proglasil Macdonalda za „razumnega, vstvarjajočega socialista“, ki odločno odklanja vsak boljšeševizem in je pripravljen sodelovati z buržuazijo. Govorilo se je celo, da je Macdonald započel novo dobo v zgodovini izkrivljene in razdejene Evrope.

Macdonaldova vlada je morala razočarati vse one, ki so iskreno verovali v zmote, ki so jih širili reformisti v svet. Macdonald je šel v volitve z zahtevo socializacije rudnikov, železnic, odprave brezposelnosti itd. — in ko je prišel na vladno ni niti načel gornjih zahtev — ker jih pač načeti ni mogel: kajti bil je odvisen od liberalne buržuazije. Pridobil je zase angleško malomeščanstvo in angleški kapital, ki se je prvotno razburjal, je spoznal, da je prav varen v zavetju Macdonaldove „delavske“ vlade. Proti brezposelnosti, industrijski krizi ni mogel Macdonald ničesar ukreniti, ker je morala hoditi v vsej svoji politiki roko v roki s težkim angleškim industrijskim kapitalom. Zunanja Macdonaldova politika napram angleškim kolonijam (Indija, Egipet, Mezopotamijo itd.) je bila isto tako imperialistična kot politika prejšnje konservativne Baldwinove vlade.

Macdonaldova vlada je priznala sovjetsko Rusijo in je sklenila z njo tudi gospodarsko-trgovsko pogodbo. Ali angleška buržuazija je sklenila, da pri tem vprašanju napravi konec Macdonaldovemu vladanju. Liberalna buržuazija je iskala samo povoda, da izreče nezaupnico vladi v parlamentu in jo potem vrže. Ta povod so našli, ko je bil oproščen komunistični urednik Campbell, ki je bil obtožen veleizdaje. In Macdonald je šel...

To je ponoven dokaz, da se buržuazija noče zlepa odpovedati svojemu gospodstvu. Če buržuazija pripusti kedaj socialpatriote na vlado, jih pri-pusti le zato, da se igra z njimi kot s smešnimi marionetami.

Osvobojenje delavstva je delo delavcev samih, nikakor pa ni osvobo-jenja v skupnem sodelovanju z buržuazijo. To je dokazala tudi Macdonaldova vlada v Angliji.

Internacionalna delavška pomoč.

Vsako stisko mas — če ne vodi neposredno k revolucionarnosti — izkoristi kapitalistični razred, da poslabša politične in gospodarske razmere vsega delavstva dotične dežele.

Pri tem pa je vseeno, ali tiči vzrok v prirodnih katastrofah (potres na Ja-

panskem 1923) ali pa v gospodarstvenih krizah (Avstrija 1921, Nemčija 1923).

Posledica tega so številni izbrani dolgotrajnih in po številu stavkjučih tako obsežnih in velikih stavk in gospodarski boji, da ne zadostujejo sredstva strokovne zveze, niti sredstva delavskega razreda ene dežele, da bi se te boje učinkovito podpiralo.

Izdatno podpiranje teh bojev in praktična pomoč v času, ko se nahajajo mase v stiski, je le takrat mogoče, če se mobilizirajo finančne sile svetovnega proletariata.

To podporno akcijo za štrajkujoče, izprte in bojujoče se delavske mase organizirati in izpeljati v dne, ko se nahajajo mase v stiski, velike podporne akcije obsegajoče delavstvo vsega sveta, vse delavske organizacije in strokovne zveze — je naloga *internacionalne delavske pomoči*.

Internacionalna delavska pomoč je proletarska podpora organizacija raznovrstnih delavcev in strokovnih organizacij, ki nudi pomoč bojujočim se in v stiski se nahajajočim delavskim masam, neglede na njih politično in strokovno stališče (v letu lakote 1921 ruskim delavcem in kmetom, 1923 japonskim delavcem in kmetom po potresni katastrofi, nemškim delavcem 1923, 1924).

Na nadaljnji in izgradnji delavske internacionalne pomoči so zainteresirani delavci vseh dežel in vseh smeri.

Oživimo jo tudi mi v Sloveniji!

Politične vesti.

Kriza enajste SHS vlade.

Enajsta jugoslovanska Davidovičeva vlada je prišla po kratki dobi svojega vladanja v krizo. Odstopil je vojni minister general Hadžić. Sedaj iščejo drugega vojnega ministra. Davidovič se pogaja tudi z radikali, da bi vstopili v vlado.

V soboto se je tudi zopet začelo zasedanje parlamenta. Bilo ni nič posebnega. Parlament ima potrditi razne vladine odredbe in zakone o invalidih, korupciji itd.

Proračun za prihodnje leto znaša 12 milijard.

Vlada je dokončala načrt za bodoči državni proračun, ki je mnogo večji nego dosedanj — znaša namreč 12 milijard Din, od katere vsote so namenjene cele 4 milijarde Din samo za vojsko! Tako se je izkazal klerikalni pacifizem v praksi. Vlada misli pokriti velike izdatke za vojsko s tem, da bo pritiskala s še hujšimi davki na kmetstvo ljudstvo.

Tudi republikanski shodi se prepovedujejo.

Klerikalci hočejo postaviti sploh vse stranke izven zakona, da bi mogli zajahati slovenskega kmeta in delavca. Tako so prepovedali tudi shod slovenskih Radičevcev v Lokah pri Zagorju kljub temu, da Radičevci podpirajo današnjo vlado. „Avtonomist“ je povodom tega napisal uvodni članek „Strahovlada v Sloveniji?“ „Avtonomist“ torej še ni trdno prepričan, da demokracije v Sloveniji ni razen v ustih

„Slovenčevih“ urednikov. Pa bo menda tudi „Avtonomist“ že v prihodnji številki vprašanje klerikalne strahovlade rešeno in bo stavil mesto vprašaja klicaj.

Vlada dela s polno paro!

Tako nam stalno poje „Slovenec“, da bi se človeku globoko v srce morali zasmiliti ti ministri, ki tako pridno delajo v potu svojega obraza. A mi pa vemo, da leži v ministrstvu za socialno politiko 200.000 neresenih aktov! In vemo tudi to, da današnja socialna politika muslimanskih klerikalcev ne presega socialnosti srednjeveških turških paš in begov.

53 slovenskih kmetov pred sodiščem po „zakonu o zaščiti države“.

7. okt. se je pričel v Požegi proces proti 53 kmetom, ki so bili obtoženi po čl. 1. točka 4 zakona o zaščiti države, ker so organizirali in agitirali, da ljudje ne gredo služiti vojsko. Po obtožnici so imeli 6. do 8. novembra zborovanje iz 6 vasi, na katerem zborovanju so sklenili, da ne gredo vojsko služiti, da bodo tudi ostale na isto pozivali in da ne dajo kojn in vozov za vojsko. Ko je prišel žandar k nekemu kmetu, da mu odpelje sina v vojsko, je dejal kmet, da ne pusti sina; zbrali so se drugi kmetje in zapodili žandarja v beg. Žandarji so začeli streljati na kmete, na kar so jih kmetje razorožili.

Obtoženi kmetje so se branili, da je stvar tekla drugače in sicer tako-le: Žandarji so ustavili nekega kmeta in ga vprašali,

če je republikanec. Ko je odvrnil, da je, so ga vrgli v Savo, ali on se je zaustavil v šibovju in je pobegnil v vas. Prišli so za njim žandarji, ki so se začeli divjaško po vasi obnašati, proti čemur so se morali kmetje postaviti v bran. Kmetje so smatrali žandarje za razbojnike in so jih zato pretepli in oddali oblastem v Jasenovcu, da jih zapró. Tako so bili žandarji v zaporu, a drugi dan so že prišli na nj-

hovo mesto kmetje, ki so bili po tri mesece v preiskovalnem zaporu. En kmet je prinesel zdravniško potrdilo, da so mu žandarji v zaporu zlomili dve rebri.

Kmete sta zagovarjala Radičevska poslanca in advokata Krnjevič in Ortnar.

Večina kmetov je oproščenih, a nekaj jih je bilo kaznovanih po pol leta, ne vstevši preiskave.

Internacionalni pregled.

Generalni štrajk na Norveškem

Norveška komunistična stranka je proklamirala protesten generalni štrajk.

Meseca julija je bilo več voditeljev stranke obsojenih na 2 mesece ječe, „ker so hujskalski mase na upor“. Blížale so se volitve — in vlada je odlašala, da izvrši kazen. 1. oktobra so obsojence pozvali v zapor, na kar je stranka začela potom tiska živahno kampanjo proti takemu nasilju, ob enem pa proklamirala generalni štrajk.

Buržuazni tiskovni uradi širijo o tej stavki vse mogoče zlagane vesti, med drugim, da so pred justično palačo v Kristijaniji našli dinamitno bombo.

Macdonaldova vlada je padla.

9. oktobra je izrekla angleška buržuazija nezaupnico Macdonaldovi „delavski“ vladi in ta delavska vlada se je morala umakniti. V Rusiji nihče ne vrže vlade, ker tam so delavci in kmetje odvzeli besedo buržuaziji.

Nove volitve v angleški parlament se bodo vršile 29. oktobra. Novi parlament se bo sestel v prvi polovici novembra. Kot izgleda, se bodo glasovi Macdonaldove stranke pomnožili. Tudi konservativci bodo napredovali, dočim bodo liberalci še bolj nazadovali kot pri zadnjih volitvah.

Macdonald proti komunistom.

Na kongresu angleške delavske stranke je govoril Macdonald proti sprejemu komunistov v delavsko stranko. Predlog je bil z veliko večino glasov sprejet; za sprejem komunistov v stranko je bilo oddanih 90.000 glasov.

Liberalci in fašisti.

V Livornu se je končal kongres italijanske liberalne stranke. Kongres je z veliko večino glasov sklenil, da liberalci nikakor ne sodelujejo s fašisti, temveč da nastopajo proti fašistovski politiki. V fašistovski vladi pa še vedno sedita dva desna liberalca, katerima tudi nič kaj ne diši, da bi šla iz vlade. Zato se računa z možnostjo, da nastane razkol v stranki.

Sklepi mednarodnega urada dela v Genfu.

Kot znano si je osnovala „zveza narodov“ v Genfu takozvani mednarodni urad dela, ki naj bi uravnal nasprotstva med mednarodno buržuazijo in proletariatom v korist buržuazije.

Sedaj pa je ta urad sklenil resolucijo, v kateri se zahteva svobodno delovanje strokovnih organizacij v vseh deželah in izvajanje osemurnika. Povedal pa ni tega, ali ostane ta sklep samo na papirju, ali se ga bo izvajalo.

Dalje je sklenil urad, da upostavi stike s sovjetsko Rusijo. V ta namen bo poslal posebno delegacijo v Rusijo.

Mednarodni kongres svobodomislecev na Dunaju.

Pretekli teden se je vršil na Dunaju kongres svobodomislecev. Na tem kongresu so med drugim sklenili sledečo resolucijo: „Proletarski svobodomisleci zahtevajo na polju zakonodaje, da se vzame cerkvi politično moč. Stavek „Vera je privatna stvar“ pomenja ločitev cerkve od države. Vera bo šele tedaj privatna stvar, ko bodo izpolnjene sledeče zahteve:

1. Pred zakonom so vsi državljani in vse državljanske organizacije enake.
2. Cerkev in verske družbe so podvržene zakonu o društvih.
3. Javni funkcionarji in uradniki se ne smejo oficijelno udeleževati cerkvenih slavnosti.
4. Prekinjenje vseh diplomatskih stikov z Vatikanom.
5. Brezverski pouk na javnih šolah.
6. Verski pouk more biti le na privatnih šolah.
7. Odprava bogoslovnih fakultet.
8. Obvezen civilni zakon in vedenje matrik po javnih oblasteh.
9. Obdavčenje vsega cerkvenega premoženja.
10. Odprava cerkvenih praznikov za državo.

Uspehi unije sovjetskih republik na daljnem vzhodu.

Uniji sovjetskih republik je končno uspelo, da sklene pogodbo s Čangcolinom, ki obvlada Peking, glede predaje vzhodnokitajske železnice. Prejšnja železniška uprava, ki je obstojala iz samih sovražnikov sovjetov, je odstavljen in glavna ravnatelja sta aretirana.

Istocasno, ko se je postavila nova uprava železnice, se je v Pekingu razobesilo sovjetsko zastavo. To je velik uspeh sovjetske politike na vzhodu posebno proti ameriškim in angleškim kapitalistom, ki so se hoteli polastiti omenjene železnice.

Sovjetska unija za zatirano Kitajsko.

Na pismo Kitajske zveze za boj proti imperizmu je odgovoril Trocki s sledečim pismom:

„Z vsem srcem se pridružujem programu boja proti svetovnemu imperizmu, ki hoče sedaj končnoveljavno podjarmiti Kitajsko. V vašem boju, katerega razvoj bo zavisel od naraščanja razredne zavesti in od organiziranosti delovnih množic kitajske in ljudstvu vdanih elementov, morete računati na eni strani na zavestno

Maksim Gorkij:

Deveti januar.

(Nadaljevanje.)

In zopet tresk salve iz pušk, še bolj glasen, še bolj neenak. Stoječi pred ograjo so slišali, kako so zadržale deske — kakor da so jih nevidni zobje globno grizli. Ena krogla je udarila po dolžini ograje in odščipniviši od njega drobne treske jih je vrgla v obraze ljudem. Ljudje so padali po dvoje, po troje, se usedali na tla, loveč se za trebuhe, bežali nekam hromeči, plazili se po snegu. Povsod po snegu so obilno vzplamtele svetle krvave pege. Pege so lezle na široko, se kadile in privlačevale k sebi oči... Množica je skočila nazaj, se za trenutek ustavila, onemela, in naenkrat se je razlegel divji, pretresljivi krik stotine glasov. Ta krik se je rodil in tekal kakor potok po zraku z nepretrganim, napetim trepetom mnogovrstnih krikov ostre bolesti, maščevanja, groze, protesta, strahotnega nerazumevanja in klicev na pomoč.

Ljudje so povesili glave in planili, da pobe-rejo mrtve in ranjene. Tudi ranjeni so kričali, grozili s pestmi in vsi obrazi so naenkrat postali vse drugačni in v očeh vseh se je bliskalo nekaj kakor blaznost. Panika — tega občutka splošne črne groze, katera naenkrat objame ljudi od vseh strani, ki razganja telesa kakor veter suho listje,

ki omreži vse v nevidno mrežo in jih slepo vleče k divjo viro stremljenja, skriti se kamorkoli in koderkoli pred samim seboj — tega ni bilo. Bila je groza, vendar hladna, žgoča kakor zamrzlo železo, ki ledeni srce, stiska telo in sili oči, da gledajo s široko odprtimi očmi kri, kako golta sneg, na okrvavljene obraze, roke, obleke, na trupla ljudi, strašno mirne v zbeganem trepetu živih. Bilo je razjedajoče razburjenje, mračno brezsilna zloba, mnogo zbeganosti in mnogo čudno nepremičnih oči, namršenih obrvi, krepko stisnjenih pesti, drgetajočih gest in rezkih besedi. Zdelo se je, da je vse to vtilo v prsi ljudi največ dušo moreče začudenje. Saj so vendar šli pred nekoliko ničevnimi minutami bodro, jasno, videč pred seboj pot; pred njimi je veličastno stala pravljica slika, in oni so jo gledali in se zaljublili vanjo in pijani njene lepote, so hranili svoje duše z velikimi nadami. Dve salvi, kri, trupla, stok in — vsi so stali pred nepregledno, sivo puščavo, zapuščeni, brezmočni, z raztrganimi srci, objeti z občutkom velike zgube, z mračno zavestjo, da je neobhodno nadomestiti čimprej z nečim novim to zijajočo pustoto duše ter izgnati iz prsi ta skeleči mraz.

Videlo se je, kako je vsem težko, da se morajo ločiti z „njegovo“ sliko, katera še nikdar ni bila tako bliska, potrebna, svetla.

Ljudje so cepetali na enem mestu, kakor da so zamotani v nekaj, česar ne morejo raztrgati;

molče in skrbno so nosili ranjene, pobirali trupla, a drugi so kakor v sanjah in kakor iz daljave gledali na to delo, potrpi, v čudnem brezdelju. Mnogi so kregali vojake, jih psovali in obtoževali, mahali z rokami, se odkrivali in kdove kaj klanjali ter grozili z nekim strašnim srdom.

Vojaki so stali nepremično, spustivši puške k nogam. Njih obrazi so bili tudi nepremični, koža na licih je bila močno napeta, kosti so ostro izstopile. Zdelo se je, da imajo vsi vojaki bele oči in zmzrle ustnice...

Nekdo je iz množice klical histerično glasno: „Pomota! Zgodila se je pomota, bratje! Za koga ste nas smatrali... Ne verujte... Pojdimo, bratje... treba pojasniti... Ah, zaboga, kaj naj to pomeni?“

„Gapon nas je izdal!“ je kričal deček, ki je splezal na svetilko.

„Kaj, sodrugi, ali vidite, kako nas sprejemajo?“...

„Čakaj... to je pomota... saj ne more biti, ali razumeš! Ali nisi človek?“...

„Vi niste ljudje, vi ste ovce, čreda, le... kako so vas...“

„Prostora, prostora...“

„Dajte prostora ranjenemu!“

Dva delavca in ženska sta peljala visokega, suhega človeka; bil je ves bel od snega, iz roba pa je curljala kri. Obraz je posinela, se še bolj zaostri in temne ustnice so šepetale.

pomoč revolucionarnega proletariata vsega sveta in na drugi strani na neizogibna nasprotstva med imperialističnimi svetovnimi roparji.

Sovjetska unija, zvesta zapovedim svojega ustanovitelja, ostane popolnoma na strani zatiranih proti zatiralcem.

V sovjetski uniji se je ustanovila zveza „Roke proč od kitajske“. Ta zveza se zelo hitro širi in prireja povsod velike shode in demonstracije proti vmešavanju Anglije in Amerike v kitajske zadeve.

Položaj v Rumuniji.

V Rumuniji je na dnevnem redu „finančna“ kriza. Na drugi strani je na dnevnem redu „agrarna reforma“, katero rešuje rumunska gospoda tako, da poljedelstvo propada. Gospoda hoče izpremeniti kmeta, ki je bil doslej tlačan veleposestnikov, v tlačana bankirjev. Zemljiške rente veleposestnikov so se zvišale, kmetje

so pa obloženi z direktnimi in indirektnimi davki, katere so vedno neznosnejši.

Država je predmet brezobzirnega izkoriščanja od strani bankirjev in bojarjev (rumunskih veleposestniških velikašev), ki jih zopet izkorišča ententin kapital.

Letošnja žetev je zelo slabo izpadla. Vlada skuša s silo iztisniti iz kmetov davke. Zato je na več krajih prišlo do kmetijskih uporov.

Vse rumunske stranke gledajo rešitev iz tega položaja v tem, da bi najela Rumunska veliko inozemsko posojilo, kar pa seveda pomenja še večje zaslužnjeje Rumunije pod ententin kapital. Vlada joči liberalci hočejo zagotoviti nadvlado rumunske gospode s tem, da proglašajo obsedno stanje in streljajo kmete in delavce.

Med kmeti se širi vpliv sovjetske Rusije, od katere pričakujejo pomoči za svoje osvobodjenje.

Strok. vestnik.

Amsterdamska strokovna internacionala.

II.

4. Versajska mirovna pogodba.

Pričnimo z versajskim „mirom“. Amsterdamski voditelji so sodelovali pri sestavi versajske mirovne pogodbe in jo tudi podpisali. Oni so torej podpisali eno „mirovno“ pogodbo, ki je predvsem v koristi francoskega imperializma. Kajti po sklepih te pogodbe se je razkosalo Avstro-Ogrsko, uničilo Nemčijo in vse male novo nastale države se je spravilo v zavisnost od francoskega imperializma. Tako versajski „mir“ ni ustvaril pogojev za mir v Evropi, ampak stalno ogražava Evropo z novimi roparskimi vojnami.

Versajski „mir“ ni sicer otrok Amsterdamcev, ali Amsterdamci so sodelovali pri njem in nosijo popolno odgovornost zanj in za njegove strašne posledice.

5. Vprašanje vojne odškodnine.

V dnevnem časopisu se vedno govori o reparacijah. Reparacija se pravi po domače vojna odškodnina. Kdo naj jo plača? — to vprašanje je vedno na dnevnem redu po svetovni roparski vojni. Gotovo jo mora plačati krivec. Kdor je vojno zakrivil, naj plača tudi vso škodo. In francoska ter angleška buržuazija sta rekli — Nemčija je kriva. In Amsterdamci so temu pritrdili. Mi pa vemo, da je vojno zakrivil svetovni kapitalizem in ne samo eni kapitalisti. In zahtevamo, da kapital plača vse. Rusko delovno ljudstvo, ki se je osvobodilo, je odločno povedalo, da ono ne plača nič, ker ljudstvo ni zakrivilo in vodilo vojne.

Amsterdamci so se pa, kot že omenjeno, izjavili, da mora plačati Nemčija, to je predvsem nemško ljudstvo v obliki ogromnih davkov. In tako nosijo Amsterdamci popolno odgovornost za vse zločine, ki jih je doslej prizadejal francoski in nemški kapital nemškemu ljudstvu zlasti v obmejnem Porurju. Na letošnji londonski konferenci je sprejela buržuazija načrt ameriškega generala Dawesa, kako naj plačuje Nemčija. Sprejetje tega načrta

pomeni zaslužnjeje Evrope ameriškemu imperializmu. In Amsterdamci so sprejeli tudi ta načrt in glasovali zanj v parlamentih poedinih držav. Mi vidimo torej, da postopoma amsterdamska internacionala tudi v tem vprašanju popolnoma v službi interesov ententinega kapitla (Francije, Anglije, Amerike.)

6. Vprašanje razorožitve.

Vsakemu je znano, da je gospoda govorila, da po svetovni vojni ne bo več militarizma. Meščanski državniki Evrope in Amerike so vedno obljubljali, da bodo zmanjšali svoje armade, ko bo zatrti nemški militarizem. Take lažnjive vesti so širili vneto tudi reformistični voditelji.

Po teh obljubah bi morala nastopiti takoj po svetovni vojni splošna razorožitev, kajti nemški militarizem je bil str.

Prišlo pa je ravno nasprotno. Francija, Italija, balkanske države in druge se še bolj oborožujejo kot prej. Sklicujejo „mirovne“ konference diplomatov, obenem pa izpopolnjujejo morilno orožje in netijo vojne na vseh koncih sveta. Te „mirovne“ konference „zveze narodov“ so torej čisto navadna komedija, ki naj bi omamila ljudi o miroljubnosti imperialistov. Ta komedija se pa vleče že skozi šest let in zato se ne da noben pameten človek prevarati po njej, ker prihaja vedno bolj do prepričanja, da je „Zveza narodov“ orožje v rokah do zob oboroženega imperializma.

In Amsterdamci pa pomagajo buržuaziji tudi tu s tem, da širijo med delavstvo zmotno misel o „miroljubni“ buržuaziji. Vsak, kdor jasno vidi današnji položaj ve, da se ne bo dala nobena kapitalistična država prostovoljno razorožiti in da je edini faktor, ki bo razorožil buržuazijo — delavski razred.

Mi smo nasprotniki vojne in zato smo tudi za razorožitev. Ali mi se ne moremo strinjati z metodami reformistov v tem vprašanju. Nada, da bo razorožilo svet „mirovno razsodišče“, postavljeno od Zveze narodov, je nemisel in priča o skrajno omejenem političnem obzorju voditeljev reformističnega strokovnega gibanja.

Zanimive debate o razorožitvi so bile

v angleškem parlamentu. Vprašanje je načel sedanjí ministrski predsednik MacDonald (reformist), ki je dejal, da je rešitev Anglije v razorožitvi. Baldwin (konservativec), bivši ministrski predsednik mu je pa odgovoril na to: „O razorožitvi ne more biti govora. Narava, nagon človeka ga žene v boj. To je sicer tigreski nagon, ali je že tako, da je dan ta nagon tudi človeku.“ To pa prav nič ne ovira Amsterdamcev, da pozivljajo tigre, da se sami razorožijo.

Z vprašanjem razorožitve je tesno spojeno vprašanje boja proti vojni. Gotovo so tudi Amsterdamci proti vojni. Ali kako preprečiti bodoče vojne? Če pogledamo amsterdamske resolucije, vidimo, da ti ljudje predlagajo v ta namen nove mirovne konference in „mirovno razsodišče“, dalje da je treba prirejati protivojna predavanja, kino-predstave itd. Vsak ima rad kino. Ali noben pameten človek ne more verjeti, da bodo kino-predstave in predavanja preprečila vojno. Zavedni proletariati pa pravi, da je edina stvar, ki more preprečiti bodočo vojno — zmagoviti razredni boj proletariata proti buržuaziji. Amsterdamci so l. 1922 sklicali mirovni kongres v Haag. Na ta kongres so prišli tudi zastopniki ruskih delavskih organizacij. In ti so rekli: proti vojni razno govorčenje nič ne pomaga, vojno bodo preprečile le močne delavske organizacije, ki bodo v razrednem boju obračunale z buržuazijo, ki vodi vojne. S strmoglavljenjem buržuazije je ustavljena za vekomaj tudi vojna: Amsterdamci so pa na to odgovorili dobesedno tako-le: „Mi smo prišli na kongres, da se borimo za mir, zastopniki Rusije nam pa predlagajo razredni boj.“ Za amsterdamske biokrate je torej roparska vojna in razredni boj isto. Mi vidimo, da se Amsterdamci niso ničesar naučili iz l. 1914 in da ne mislijo na resen boj proti militarizmu, temveč o njem samo frazarijo. Tako so frazarili socialpatrioti tudi pred l. 1914 in vsi smo priča, kako sramotno so odpovedali ob odločilnem trenutku. Proletariat torej ne more zaupati Amsterdamcem tudi ne glede preprečenja bodočih vojn.

(Dalje prihodnjič.)

Shod razredno zavednih kovinarjev Save, Javornika in Dobrave.

V Delavskem domu na Savi se je vršil 5. t. m. zelo dobro obiskan shod, na katerem se je razpravljalo o gmotnem položaju delavstva, draginji in o potrebi enotne org. kovinarjev.

Referent s. Vergelj je pojasnil položaj, v katerem se delavstvo nahaja, da se temu delavstvu jemlje pravico svobodnega delovanja strokovnih organizacij in da ta „vlada reda in pravice“ še danes drži v ječah trboveljske sodruge in nešteto drugih nedolžnih delavcev v ljubljanskih zaporih. Nadalje, da vlada mirno gleda, da naši delavci trumoma bežijo iz domovine, da se jih meče na cesto in odtega že tako borne plače in da ta „vlada reda in pravice“ ni ukrenila še ničesar, da popravi krivice Pašičevega in Pribečičevega krvavega režima, in ničesar, da vsaj nekoliko ublaži delavski položaj. Nato pozivlja navzoče, da naj delavstvo opusti bratomorni boj v bodoče, da se strne v obrambo za ohranitev človeku vrednega življenja.

Ss. Mulej, Ambrožič povdarjata potrebo, da se strnemo kovinarji skupno in gremo na branik za uveljavljanje mezdne pogodbe in izboljšanje gmotnega položaja. Nato se prečita resolucija za na vlado, katere se po krajši debati enoglasno sprejme. (Resolucijo prinašamo spodaj.)

K drugi točki dnevnega reda poročajo govorniki o potrebi enotne strokovne organizacije. Dolga doba let je že, kar so se prithotapili v delavske vrste temni elementi, da nas razdvajajo, netijo med nami bratomorni boj. Nestrpen je ta boj, katerega so zanesli med delavske vrste skrahirani birokrati z željo, da oni razdvojijo moč razrednozavednega proletariata, da oni pomagajo konsolidirati skrahirano gospodarstvo buržuazije. Delavstvo jim je zaupalo in jim slepo sledilo, ne vedoč, da ti ljudje nimajo poštene in iskrene volje, peljati delavstva do boljše bodočnosti.

Tako je rezala ta bratomorna igra delavstva rano za rano besnega sovraštva in prinašala v mezdnem gibanju neuspeh za neuspehom. Delavstvo se je klalo med seboj in buržuazija pa je uporabila ta ugodni trenutek, ko je videla, da se proletariati bje med seboj, in se združila v mednarodno enotno fronto kapitalizma in napravila napad na najosnovnejše delavske pravice. Razredno zavedni kovinarji na Jesenicah pa se zavedamo posledice tega bratomornega boja in zato pozivljamo celokupni kovinarski proletariati, da opusti ta bratomorni boj, kateri nam je prizadejal že toliko bridkih izkušenj bede in trpljenja in se združimo v enotno, močno razredno zavedno strokovno organizacijo kovinarjev, katere bo zmožna, da parira navalom enotne fronte podivjane mednarodno združene profitorske sile nikdar sitega kapitalizma. Nato se prečita resolucija za enotnost strokovne organizacije kovinarjev. Od dveh funkcionarjev SMRJ je eden izjavil, da za resolucijo enotne strok. org. ne bo glasoval in ne more glasovati, na kar zapusti dvorano in na to se resolucija enoglasno sprejme.

Nato s. Zrčej pozivlja navzoče, da gredo na delo in zaključí prvi javni shod razredno-zavednih kovinarjev na Jesenicah po tretji Obznani v Jugoslaviji.

1. Resolucija.

Na javnem shodu na Jesenicah dne 5. oktobra 1924 zbrani delavci konstatirajo:

1. Da je beda in brezposelnost ročnih in duševnih delavskih množic vsled draginje in brezposelnosti dosegla skrajne meje, da je zato obstoj delavcev, uradnikov, malih obrtnikov in kmetov ogrožen.

2. Da naš dinar v inozemstvu dan za dnemom raste, da se pa pri vsem tem izboljšanju našega denarja življenjske potrebe niso popolnoma nič pocenile.

3. Da vlada mirno gleda, da se meče delavce na cesto, da se jim odtrgava plače in na drugi strani zapira delavske strokovne organizacije, katere so edino zaščito delavstvu v svrhu izboljšanja njihovega gmotnega položaja.

4. Shod tudi ugotavlja, da ležijo vzroki draginje in brezposelnosti ne samo v gospodarski krizi, ampak tudi v popolni brezbriznosti vlade, ki noče napraviti konec odurnemu, grabežljivemu delovanju privilegirane peščice kapitalistov.

Vsi so vztrepetali in naglo šli k izhodu na reko. Nasproti v ulice so jim lezli po snegu ali se opotekali razmrčvarjeni ljudje, vsi v krvi in snegu. Pobirali so jih in jih nosili, ustavljali izvoščke, izganjali iz kočij sedeče, ter polagali tja ranjence in jih vozili kdovekam. Vsi so postali mračni, nemirni, molčeči. Pregledovali so ranjene s tehtajočimi očmi, nekaj molče merili, primerjali, zamišljeno iskali odgovorov na strašno vprašanje, ki je vstajalo pred njimi nejasno, brezoblično, s srčno senco... To vprašanje je zasenčilo in uničilo sliko nedavno izmišljenega junaka, ki je vir milosti in dobrote. Ali le malo se jih je drznilo priznati glasno, da je ta slika že uničena. Zavesti se tega je bilo težko — saj je to pomenilo oropati se edine nade...

Prihajal je plešast človek s plaščem, na katerem je bila rjava krpa. Njegova motna lobanja je bila sedaj okrašena s krvjo. Povesil je glavo in pleča, njegove noge so se opotekale. Peljal ga je širokopleč fant brez kape, s kodrasto glavo in ženska v raztrganem kožuhi in z obrazom topim in kakor brez življenja.

„Počakaj, Mihajlo... kaj sedaj?“ je mrmral ranjeni. — „Streljati v narod brez povelja... to ni dovoljeno. Ne sme biti, Mihajlo.“

„A glej — bilo je“, se je razlegel krik.

„Streljali so in sekali“, je bolno pripomnila ženska.

(Nadaljevanje shodnjič.)

„Govoril sem... ne puste nas... oni ga skrivajo... kaj jim mar narod...“

„Fantje, konjica!“

„Bežitel!...“

Stena vojakov se je zmajala in odprla, kakor dve polovici lesenih vrat. Med njimi pa so plesoč in prhajoč zatopotali konji, razlegal se krik častnika, nad glavami konjice so se vzlile, rezaje zrak, sablje, zabiskale se v srebrnih trakovih, zamahnile vse v eno stran. Množica je stala, se majala, razburjala, čakala — in ni verjela.

Nastala je tišina.

„Ma-arš!“ se je razlegel besen krik.

Kakor da je vihra udarila v obraz ljudem in kakor da se je zemlja zasukala pod njih nogami, se je množica spustila v beg, suvajoc drug drugega, opotekajoč se in padajoč. Metala je od sebe ranjene in skakala čez trupla. Težki topt konj je dosegel bežeče, vojaki so tulili, njih konji pa so skakali čez ranjene, padle, mrtve, bliskale so se sablje, pretresal je zrak krik groze in bolečin, od časa do časa se je slišal žvižg jekla in udar ob kosti. Krik mrcvarjenih se je zlival v strašen in raztegel stok...

„A-a-a!“

Vojaki so sukali sablje in jih spuščali na glave ljudi. Takoj za udarom so se telesa zadelih nagnila ob stran. Obrazi vojakov so bili rdeči, slepi in kakor da so zapuščeni rezgetali, strašno rezali s svojimi zobmi in potresali z glavami...

Narod so pognali v ulice. In v trenutku, ko je topot izginil v daljavi, so se ljudje ustavili, vsi zasopli, se ozrli drug na drugega z izbuljenimi očmi. Na mnogih obrazih so se pojavili sramežljivi smehljaji in nekdo se je zasmejal in zakričal:

„No, bežal pa sem, bežal...“

„Gotovo ne boš čakal...“ so mu odgovorili. Naenkrat so se od vseh strani vsipali vzkliki začudenja in zlobe:

„Kaj pomeni to, bratje, kaj?“

„Uboj je to, pravoslavni!“

„Za kaj?“

„Vlada tako hoče!“

„Sekajo, kaj? S konji teptajo...“

V nedoumju so se gnetli na mestu in izražali drug drugemu svoje ogorčenje, ki so ga bili polni vsi. Niso znali, kaj jim je storiti, nikdo ni odhajal, vsak se je stiskal drugemu in se trudil, da najde nekakšen izhod iz te pisane zmešnjave čustev. Gledali so z vznemirjeno radovednostjo drug na drugega in vkljub temu, bolj presenečeni nego prestrašeni, so čakali nečesa, prisluškovali in se ozirali. Vsi so bili preveč pobiti vsled presenečenja, ki je prevladovalo vsa čustva in oviralo, da bi se pojavilo v te nepričakovane, z nedolžno krvjo napojene, strašne in brezsmiselno nepotrebne minute boljše naravno razpoloženje.

Mlad glas je energično zaklical:

„Po ranjence, hej! Idite pobirat ranjene!“

Na shodu zbrani delavci z ogorčenjem ugotavljajo, da vlada vse to dopušča in zahtevajo:

1. da vlada ukrene potrebno, da do-
bijo brezposelni delavci v isti višini brez-
poselno podporo, kot to dobivajo delavci
v drugih državah;
2. da vlada dovoli v Sloveniji zopet
svobodno delovanje zaprtih strokovnih or-
ganizacij;
3. da vlada resno opozori Kranj. Ind.
Družbo, da zopet uveljavi mezdno pogodbo
točka 13., z dne 24. oktobra 1921 in sicer:
da izplača vsakemu prizadetemu delavcu
pri zasilnih delih 95% normalno njegovo
mezo;
4. da vlada podvzame in ukrene po-
trebno za pobijanje draginje in brezmej-
nega odušitva.

Na shodu zbrani delavci pričakujejo
od vlade čimprejše rešitve zgoraj stav-
ljenih zahtev in takojšno dovoljenje zo-
petnega svobodnega delovanja zaprtih stro-
kovnih organizacij.

Jesenice, dne 5. oktobra 1924.

2. Resolucija za enotnost proletariata

sprejeta na javnem shodu dne 5. oktobra
1924 na Jesenicah.

Socialni in gmotni položaj delavstva
je v Jugoslaviji kakor po celem svetu,
posebno pri nas v Sloveniji naravnost ob-
upen. Vzrok temu je: prvič ekonomska in
politična reakcija in teror podjetnikov.

Drugič: Razcepljenost strokovnih or-
ganizacij na eni strani, na drugi pa po-
litično izkoriščanje strokovnih organizacij
potom meščanskih in malomeščanskih strank,
kar omogočuje velikansko izkoriščanje de-
lavstva na splošnem.

Podjetnikom se je posrečilo vpostaviti
mednarodno enotno fronto proti razcep-
ljenim delavskim organizacijam; posledica
tega enotnega trsta kapitalizma proti raz-
cepljenemu delavstvu se je že pokazala.
In delavstvo občuti na svojih ramah vso
težo s tem, da se ga meče na cesto, otež-
koča in stavlja v nevarnost socialne pri-
dobitve delavstva in življenski obstoj de-
lavskih družin.

Temu delavstvu pa vsled tega preti
splošni glad in ga tira vsa ta socialna
beda v prerani grobi. Gladujoče žene in
nedolžni otroci prosijo kruha, zaman vse
njihove prošnje — nestrpnost medsebojno so-
vrtaštvo, katerega so zanesli med nas temni
elementi, nas razdvaja in ščeva na bra-
tomorni boj. Mesto da bi se borili proti
enotni fronti kapitalistične profitarke po-
divjanosti, se pa bijemo med seboj in pu-
stimo posameznim skrahiranim birokrat-
skim voditeljem vleči se za nos, da nas
vodijo od neuspeha do neuspeha.

Na podlagi gornjih koštatacij na shodu
zbrano delavstvo pozivlja celokupni kovi-
narski proletariata, da se vzdrži, opusti
bratomorni boj in zahteva:

1. Da vse podružnice kovinarjev, ne
glede na levo in desno in splošno kovi-
narsko delavstvo, zahteva enotno v med-
narodnem smislu združeno razredno stro-
kovno organizacijo, katere bo po svoji
moči odgovarjala in uspešno vodila raz-
redni boj proti enotnemu kapitalističnemu
izkoriščevalcu.
2. Da delavstvo ne pričakuje ujedi-
njenja od voditeljev, temveč da stvari de-
lavstvo enotno organizacijo samo na voljo
in v interesu delavstva samega.
3. Pogajanja za ujedinjenje, katere
so dosedaj vodile le centralne inštanace,
naj delavstvo samo prevzame v svoje roke.
4. Da naj delavski zaupniki in delav-
stvo v posameznih krajih delajo z vso
silo, da se čimprej stvari enotna stro-
kovna organizacija kovinarjev.
5. Da bo možno uspešno delovati za
enotno strokovno organizacijo, naj se v
to svrhu sklicuje shode in o vseh teh ak-
cijah razpravlja javno z množicami delav-
stva.
6. Da se vse podružnice in splošno
delavstvo, katerim je na tem, da se stvari
enotna strokovna razredno-bojevena or-
ganizacija, pošilja svoje zahteve in predloge
v ujedinjenju na petčlanski komite na Je-
senice.

Kovinarji! — gre se za naš obstoj,
za naše življenje — vzdržimo se iz
spanja! Proč z nestrpnim medsebojnim
bojem — uvrstimo se v enotne razredno-
bojevene vrste proti našemu skupnemu so-
vrtašniku in izkoriščevalcu!

Zivela enotna in močna strokovna or-
ganizacija!

Zivela razredna zavest kovinarjev!

Zivela solidarnost celokupnega prole-
tariata!

Naj živi zveza proletariata celega sveta!

Pozor pred Francijo!

*Naši rudarji, ki so se izselili v Fran-
cijo, opozarjajo vse, ki se mislijo izse-
liti v Francijo, da se ne dajo zapeljati
ing. Deklevi in Dimniku, ki spravljata
ljudi na ta način, da odslužijo pot v
Franciji. Kajti tam morajo služiti brez-
plačno pol leta in potem morajo spre-
jeti pogoje, kakršne stavi podjetnik. Kdor
je že prisiljen, da gre v Francijo, naj
si preskrbi denar vsaj za potne stroške
in za prvi čas življenja v Franciji. Ili
pod drugimi pogoji v Francijo, se pravi
prodajati se v sužnost.*

Razmerje med kme- tom in delavcem.

(Drugo nadaljevanje.)

Človek bi mislil, da bo po svetovni
roparski vojni 1914/18 nastal za dolgo
časa mir. Ali v resnici je drugače. Vse
kapitalistične države se vedno bolj
oborožujejo, še bolj kot pred 1914.
letom. Za dokaz tega navajamo tu
statistiko, ki kaže koliko več izdajo
poedine države za vojsko danes kakor
pred 1. 1914. Izdatki za vojsko so
danes večji za toliko:

Anglija	181 odst.
Sev. Amerika . . .	174 „
Francija	90 „
Japonska	90 „
Holandska	138 „
Španija	275 „
Švica	75 „
Švedska	155 „
Italija	148 „
Norveška	195 „

Pri nas gre skoro dve tretjini dr-
žavnih izdatkov za vojsko, žandarme-
rijo in take stvari.

Armade se večajo, izdeluje se nova,
še strašnejša orožja, morilne pline itd.
Vojno se prenaša z morja in suhega
v zrak. Če bo kapitalistična gospoda
vladala še naprej, bodo skoro opu-
stošile svet nove vojne. Če hočejo
torej kmetje zagotoviti enkrat za vselej
mir na svetu, morajo premagati kapi-
talistično gospodo.

Sovražnik kmetov in delavcev je kapitalizem.

Delavec čuti neposredno na sebi,
kako ga kapitalizem izkorišča in zatira.
Kmetje, ki se imenujejo samostojni
posestniki zemlje, morajo velik del do-
hodkov izročiti kapitalistični državi v
obliki davkov. A ti davki ne gredo
potem v korist kmeta, ampak s temi
davki se večja armada, dela kanone
itd., davki se pobirajo večinoma v ko-
rist vladajoče gospode. Kapitalizem
odira kmeta potom raznih bank, hra-
nilnic, posojilnic itd. A kmetje ne vi-
dijo tako jasno kot delavci, kje je pravi
osnovni vzrok njihove bede, kdo je
prav za prav njihova pijavka. Ta pi-
javka je kapitalizem, ki ima v rokah
državo, moč, denar. Ta kapitalizem
vara kmete potom raznih strank, ki
pravijo, da so kmetske, v resnici pa
vodijo te stranke razni kapitalisti in
banke. Taka je SLS in SKS. Te stranke
lažejo kmeta, da povzročajo draginjo
delavci s štrajki in z drugim. To pa
seveda ni res. Koliko časa že ni bilo
nobenega štrajka, draginja je pa le
vseeno vedno večja. Podjetniki delajo
velikanske profite, banke imajo vedno
več nakopičenega denarja, delavske
plače so pa tako nizke, da se ne da
pri njih ne živeti in ne umreti. Go-
sposke stranke lažejo kmetom, da so
delavci krivi draginji, zato, da bi za-
sejali spor med kmete in delavce in
da bi laže vladali in izkoriščali, med
tem ko bi se kmet in delavec nepri-
jateljsko gledala. Na drugi strani go-
vorijo gospoda zopet delavcu, da je kmet
kriv temu, da so tako drage življenske
potreščine. A v resnici stanejo kmet-
ski pridelki skoro manj kot pred vojno
(če preračunamo vrednost dinarja in
prejšnje avstrijske krone), a industrijski
proizvodi so mnogo dražji kot pred
vojno. Torej kmet ne izkorišča de-
lavca. Industrijski delavec tudi mnogo
manj zasluži kot pred vojno; dela trdo
v potu svojega obraza in ne more ku-
piti niti polovico tega, kar si je lahko
kupil pred vojno.

Kam gre vse trpljenje in garanje
kmeta in delavca? Stvar je v tem, da
gospoda noče nositi škode in stroškov,
ki jih je prizadejalo svetovno klanje,
in tiskajo vedno več papirnatega de-
narja. Bankir, veleposestnik, veletrgo-
vec se zavaruje pred padanjem papir-
natega denarja s tem, da nakupi dobre
valute (dolarje, funt šterlingov itd.) in
delnice, katerih cene gredo hitreje kvišku
kot pa denar. A kmetje in delavci tega
ne zmorejo in se pogrezajo vedno bolj
v bedo in pomanjkanje.

Kmeta izkorišča torej kapitalistična
gospoda nič manj kot delavca. Kmet
in delavec sta trpina. Kapitalistična in
veleposestniška gospoda pa izkoriščata,
zatirata in pijeta kri kmetom in de-
lavcem. Kmet in delavec se morata
torej v svojem trpljenju združiti proti
gospodi. Ko bo to večina kmetov ra-
zumela, bo odbila gospodi zadnja ura.
(Dalje prihodnjič.)

Iz sovjetske Rusije

Soloveck, „rdeči pekel“.

Inozemska delegacija menjševikov in
socialrevolucionarjev je zadnji čas započela
veliko kampanjo proti sovjetski Rusiji. II.
internacionala se je seveda postavila na
čelo tega zločinaškega dela. Ta gospoda
hoče ustvariti med delavci in buržuazijo
sovražno razpoloženje proti uniji sovjetskih
republik. Da bi to dosegli, so pričeli v
zadnjem času širiti lažnjive vesti, kako
strašno preganjajo boljševiki menjševike
(socialpatriote), med katerimi da so tudi
delavci. Razni socialpatriotski in meščan-
ski časopisi prinašajo laži o strahotah „čeke“
in današnjih ruskih ječ, v katerih da stre-
ljajo boljševiki zaprte parkrat na dan itd.
II. internacionala je izdala oficijelno toza-
deven letak. Z ozirom na vse to sma-
tramo za potrebno, da povemo resnico o
vseh teh „strahotah“.

Koliko političnih jetnikov je v uniji sov-
jetskih republik?

Nočemo delati nobenih primerov. No-
čemo razlagati, koliko revolucionarnih de-
lavcev in kmetov so dali postreliti bol-
garski socialpatrioti kot člani krvave bol-
garske fašistovske vlade; koliko delavcev
sta dala postreliti nemška socialdemokrata
Noske in Scheidemann; koliko indijskih
revolucionarjev je v ječah pod vladno Mac-
donalda voditelja II. internacionale; koliko
komunistov je postrelila poljska sociali-
stična stranka; kako nesramno in policijsko
vlogo igrajo socialpatrioti v Jugoslaviji,
Ogrski, Finski, Franciji itd. Mi pustimo
to, ker mera socialpatriotskih zločinov je
tolika, da se je že ne da več premeriti.
Vsakdo ve, da socialpatrioti vedno pro-
testirajo proti temu, če nastopi proleta-
riata s silo proti buržuaziji, dočim so vedno
zavezniki buržuazije proti proletariatu in
so zlasti v Bolgariji skupaj s fašisti mo-
rili kmete in delavce. Ali pustimo vse to!

Mi povemo le eno številko. — Da je
v uniji sovjetskih republik, ki obsegajo
eno šestino celokupne zemeljske krogle in
ki imajo 150 milijonov prebivalcev —
samo 500 političnih jetnikov. In ti jet-
niki so sami nasprotniki države delavcev
in kmetov. Menjševiki, eseri, anarhisti,
monarhisti in fašisti skušajo ustanoviti
ilegalne organizacije, ki bi vodile boj proti
sovjeto. In kljub vsemu temu zločin-
skemu delu je v uniji sovjetskih republik
samo petsto političnih jetnikov. In ti jet-
niki so monarhisti, fašisti, menjševiki, anar-
histi in eseri.

In ti jetniki — ki so hoteli na razne
načine vreči sovjete, kovali zarote, or-
ganizirali upore proti prvi delavsko-kmet-
ski državi — niso zaprti tako kot pri
nas po cele dni v samotnih celicah, am-
pak se ves dan svobodno gibljejo. Dru-
žinski člani smeje ostati cel teden skupaj
z jetniki. Nikjer na svetu ni takih olaj-
šav za politične jetnike. — Tako izgleda
v resnici strahota v Solovecki, kjer se na-
hajajo večinoma vsi politični jetniki.

Če želijo gospodje „Jutrovci“ in „so-
cialisti“ prinesemo v našem listu tudi fo-
tografije, ki bodo pokazale resničnost naših
izjav in laži meščanskega časopisja.

Dopisi.

Ljubljana. (Dopis mladine.) Pri nas
se se zopet otvorile obrtno-nadaljevalne
šole. Že lani smo se ljubljanski vajenci
in vaječke krepko borili, najprej za njih
otvoritev, potem, da plačujejo mojstri šol-
nino. Našemu neustrašnemu nastopu samo
se imamo zahvaliti, da smo deloma uspeli.
Toda ena izmed naših glavnih zahtev —
zahteva, da se vrši pouk med delovnim
časom — je ostala nerešena. Tako smo
za petek dne 3. oktobra sklicali v Mestnem
domu shod z dnevnim redom „Vajenci in
obrotno-nadaljevalne šole“, da ponovimo to
zahtevo in da pokažemo, da smo pri-
pravljene, nadaljevati svojo borbo do končne
zmage. Med tem se je pri velikem županu
zglasila deputacija ljubljanskih obrtnikov
in ga zaprosila, da jih štiti pred bojevi-
timi vajenci. Od policijskega direktorja
smo dobili na prijavo shoda odgovor, da
se shod prepoveduje, ker se ž njim ogroža
javni mir in red. A kljub temu se je v
petek zvečer pred Mestnim domom zbrala
množica vajencev, ki so prepoved shoda
z ogorčenjem sprejeli na znanje. Policija,
ki je — razume se — bila na mestu, si
je dala precej opravka z razganjanjem
vajencev. Sodrugi! Ne dajmo se oplahiti
ne od velikega župana, ne od policije, ne
od mojstrov! Čim bolj se protivijo našim
zahtevam, tem neustrašneje se borimo
zanje! Mi se borimo za šolo, za izobrazbo
in za zdravje, in čeprav so naši šolmoštri
v enotni fronti s policijo, vedimo, da je
vsa javnost z nami! Največ pa računamo
na svojo lastno moč — in zmagali bomo.
Vajenec.

Novo mesto. Pri nas ni industrijs-
skega proletariata; edina tovarna je Kle-
menčičeva, kjer so delavci v rokah go-
spoda Lovra Klemenčiča, ki se je nedavno
ponudil Bernotovi frakciji. Dasi se Lovro
trudi, da bi svoje delavce pridobil za eno
pasivno politiko, mu ne verjamejo in uvi-
devajo, da bi bilo to za nje slabo. Ne
morejo verjeti v iskrenost g. Lovra in
vedo, da je politika, katero oznanja on
med svojimi delavci, le v osebno korist
Lovra kot delničarja in ravnatelja tovarne.

Ostali proletariata je uslužen po malih
podjetjih, pri obrtnikih, pri katerih se vedno
vlada srednjeveška cehovska solidarnost s
poslodavci. Obrtniki so organizirani v obrt-
nem društvu, ki ima takozvani pomočniški
odsek, kjer so organizirani pomočniki, a
mojstri so notri kot nekaki pokrovitelji,
kateri pridigajo pomočnikom o solidarnosti
in povečujejo ideal „samostojnega obrt-
nika“.

Večina obrtnikov in pomočnikov je
organizirana v Sokolu, ki pa je izjemoma
v svoji večini protiorjunaški. Voditelji
tukajšnjih orjunašev so hohštaperji in ka-
pitalistični začetniki (fabrikant perila —
Medic, trgovec in bogatejši oštirji). Med
uradniki imajo pač večino kruhoborci, t. j.
ljudje, ki drže javno z onim, ki ima vlado
v rokah. In zato imamo sedaj med njimi
nekaj novopečenih klerikalcev, n. pr. g.
Udrmana, ki je bil dolejš predsednik tu-
kajšnje Orjuna.

Kmetje spoznavajo, da so jih klerikalci
nagoljufali, ali to spoznanje gre počasi
naprej.

Treba bo vztrajnega dela, da se tudi
novomeška raja prebudi v razredni zavesti.
Novomeški proletarec.

Širite „Delavsko-kmetški list“! Zahtevajte ga po vseh lokalih!

Izdajatelj in lastnik: Konzorcij v Ljubljani.
Tiskarna Josip Pavliček, Kočevje.
Odgovorni urednik Josip Pezdur, sedlar.

Advokat Dr. Henrik Tuma

je odprl pisarno v Ljubljani,
Dunajska cesta št. 17, I. nadstr.